

Lännsstyrelsen
Västra Götaland

Naturskyddsenheten

Meddelande
2023-01-20

Diarienummer
511-1739-2018

Sida
1(2)

Till samtliga sakägare

Stigfjordens naturvårdsområde, vad händer nu?

Det här brevet får du som är sakägare i den pågående översynen av Stigfjordens naturvårdsområde. Det är det fjärde informationsbrevet från Lännsstyrelsen. I detta brev får du läsa om vårt förslag till namn, syfte och föreskrifter för naturreservatet. Det här är en del i dialogen med dig och de andra sakägarna. Vi vill göra ett naturreservat som skyddar och bevarar naturvärdena på platsen, samtidigt som det fungerar för er som bor och har era verksamheter i området. Det är därför viktigt att du förstår vad naturreservatet och dess föreskrifter innebär för dig.

Om du har synpunkter på förslaget och behov av anpassningar av föreskrifterna är det också viktigt att vi får veta det. Om du har frågor eller vill framföra synpunkter går det bra att kontakta oss via telefon, e-post eller brev. Du kan också träffa oss på Öppet hus den 7 februari. Mer information om det finns i slutet av detta brev.

Översynen av Stigfjordens naturvårdsområde kommer att göras i flera etapper, som var och en blir ett eget naturreservat. Det område vi arbetar med nu föreslås få namnet Norra Stigfjordens naturreservat.

Syfte, vad är det?

I ett beslut om naturreservat ska man precisera syftet med naturreservatet och hur det ska uppnås. Syftet ska utgå från de naturvärden och friluftslivsvärden som ligger till grund för beslutet. Den lagstiftning som reglerar vad som kan utgöra syfte för ett naturreservat är 7 kap. 4 § miljöbalken.

I bilaga 1 kan du läsa Lännsstyrelsens förslag till syfte för Norra Stigfjordens naturreservat.

Föreskrifter, hur fungerar de?

Föreskrifterna är de särskilda regler som gäller i ett naturreservat. Det finns inga generella föreskrifter som alltid gäller i naturreservat utan föreskrifterna är anpassade till förutsättningarna i varje enskilt område. Förutom de extra regler som föreskrifterna innebär skiljer sig inte reglerna i ett naturreservat från de lagar och regler som gäller i övriga landet. Föreskrifterna brukar delas in i tre grupper som kallas A, B och C.

I bilagorna 2, 3 och 4 finns förklaringar till respektive grupp av föreskrifter och förslag till föreskrifter för Norra Stigfjordens naturreservat.

Postadress:

403 40 Göteborg

Besöksadress:

Södra Hamngatan 3

Telefon/Fax:

010-224 40 00 (vxl)

Webbadress:

www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

E-post:

vastragotaland@lansstyrelsen.se

Syfte och föreskrifter, hur hänger de ihop?

Syftet är en mycket viktig del av reservatsbeslutet. Det är syftet som avgör vilka föreskrifter som kan användas. Föreskrifterna får aldrig vara mer omfattande än vad som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet har också en avgörande roll vid prövning av dispenser från reservatsföreskrifterna. De har också betydelse vid prövning av åtgärder som kan ändra naturmiljön väsentligt och omfattas av samrådspåikt enligt miljöbalken.

Välkomna på Öppet hus

Tisdagen den 7 februari kl. 13-19 kommer vi att ha Öppet hus i Stala församlingshem. Då finns vi på plats för att prata med er, svara på frågor och ta emot synpunkter om översynen av Stigfjordens naturvårdsområde och det framtida naturreservatet.

Eftersom det är drop-in är vi tacksamma om ni som är lediga eller har flexibla arbetstider försöker komma under de första timmarna och på så vis lämnar de sista timmarna till de som behöver komma efter arbetstid. Då får vi en jämnare spridning under dagen och bättre möjlighet att prata med var och en av er.

Ni som inte har möjlighet att komma på Öppet hus kan självklart kontakta oss via telefon eller e-post i stället. Vi har tid för er och tycker att det är bra om ni hör av er.

Med vänliga hälsningar

Marie Tomingas och Marja Fors

Kontaktuppgifter:

Marie Tomingas Tel. 010-224 43 36 E-post: marie.tomingas@lansstyrelsen.se

Marja Fors Tel. 010-224 52 98 E-post: marja.fors@lansstyrelsen.se

Vill du ha information med e-post?

Mejla i så fall till Marie Tomingas så lägger hon in din e-postadress i kontaktlistan. Då får du framtida information om översynen med e-post istället för vanligt brev.

Vi ser gärna att så många som möjligt använder e-post eftersom det både sparar administration och är bättre för miljön.

Syfte

I ett beslut om naturreservat ska man precisera syftet med naturreservatet och hur det ska uppnås. Syftet utgår från de naturvärden och friluftslivsvärden som ligger till grund för beslutet. Den lagstiftning som reglerar vad som kan utgöra syfte för ett naturreservat är 7 kap. 4 § miljöbalken.

Syftet är en mycket viktig del av reservatsbeslutet. Det är syftet som avgör vilka föreskrifter som kan användas. Syftet har också en avgörande roll vid prövning av dispenser från reservatsföreskrifterna. De har också betydelse vid prövning av åtgärder som kan ändra naturmiljön väsentligt och omfattas av samrådsplikt enligt miljöbalken.

Förslag till syfte för Norra Stigfjordens naturreservat

Syftet med naturreservatet är att

- bevara ett kulturpräglad skärgårds- och kustlandskap med höga naturvärden och omväxlande landskapsbild,
- bevara och vid behov återställa produktiva och artrika marina grundområden, framförallt blottade ler- och sandbottnar samt ålgräsängar, som utgör viktiga funktionella livsmiljöer för marina organismer och fåglar,
- bevara, sköta och restaurera biologisk mångfald knuten till värdefulla naturmiljöer som lövskogar, salta strandängar, hävdad hållmarksmosaik och andra naturbetesmarker,
- bevara områdets förutsättningar för ett rikt fågelliv med olika livsmiljöer samt goda rast- och övervintringsplatser för fågelfaunan,
- tillgodose behovet av områden för friluftslivet,
- bevara de inom området förekommande naturtyper och arter som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd.

Syftet ska uppnås genom att

- nytillkommande verksamheter som tar mark och vatten i anspråk eller som medför skador på mark och vegetation eller som förändrar landskapets karaktär inte tillåts,
- nytillkommande verksamhet som medför skador på de marina bottenarna inte tillåts,
- marina bottenar restaureras vid behov,
- utpekade lövskogar skyddas från produktionsskogsbruk,
- betesmarker med dess ekosystem och biologiska mångfald sköts genom bete eller betesefterliknande metoder som slåtter, röjning och bränning. Igenväxta betesmarker restaureras. Åkrar med betydelse för landskapsbild eller biologisk mångfald hålls öppna,
- området görs tillgängligt för besökare att bedriva friluftslivsaktiviteter och uppleva de naturmiljöer och skönhetsvärden som finns i området genom att friluftsanordningar iordningställs i delar av området.

Information om A-föreskrifter

A-föreskrifterna vänder sig till fastighetsägare och andra sakägare. De reglerar begränsningar i rätten att använda mark- och vattenområden och beslutas enligt 7 kapitlet 5 § i miljöbalken.

A-föreskrifterna får inte vara mer omfattande än vad som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet.

Om A-föreskrifterna avsevärt försvårar pågående markanvändning har de sakägare som påverkas rätt att få ekonomisk ersättning för detta.

Föreskrifterna kan antingen skrivas som förbud eller tillståndsplikter. Förbud innebär att en åtgärd inte får genomföras. Om man ändå behöver göra något som är förbjudet behöver man söka dispens hos Länsstyrelsen. Kraven för att få dispens är höga. Att en åtgärd är tillståndspliktig betyder att Länsstyrelsen har gjort bedömningen att åtgärden i de flesta fall kan få utföras, men att det behöver göras en tillståndsprövning. Då kan det ställas krav för att minska åtgärdens påverkan på naturmiljön, till exempel omfattning, utformning och lokalisering.

Det finns också undantag från föreskrifterna för att möjliggöra nödvändiga åtgärder. Exempel på detta är underhåll av befintliga anläggningar och fortsatt brukande av markerna.

Förslaget till A-föreskrifter för Norra Stigfjordens naturreservat är långt med många tillståndsplikter och undantag. Det är nödvändigt för att ge ett tillräckligt skydd av naturmiljön samtidigt som det även i framtiden ska vara möjligt att bo i och bruka området.

I en del föreskrifter finns hänvisning till kartbilagor. Kartorna är inte klara än utan tar form under arbetets gång.

Förslag till A-föreskrifter för Norra Stigfjordens naturreservat

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Uppföra byggnad eller annan anläggning, eller ändra utformning eller användning av byggnad eller annan anläggning så att dess påverkan på området ökar. Förbudet gäller inte stängsel och hägnad kring betesmark eller tomtmark.
2. Lägga ut förtöjningsboj för friliggande båt på svaj, eller upplåta vattenområde för detta.
3. Borra, spränga, gräva, schakta, plöja, muddra eller påla.
4. Anordna upplag, fylla ut eller tippa massor. Förbudet gäller inte tillfälliga upplag under kortare tid än ett år.
5. Påverka områdets hydrologi genom att dika, dämna, avleda eller valla in.
6. Avverka, gallra, röja, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner. Förbudet gäller endast inom de föreskriftsområden som redovisas på kartan i bilaga X. Förbudet gäller inte uttag av gran och främmande trädslag. Träd som fallit över tomtmark, betes- eller åkermark, väg eller stig får flyttas och lämnas som död ved inne i reservatet.
7. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödsel.

8. Stödutfodra i naturbetesmark med annat än mineralfoder. Stödutfodring får dock ske som övergångsutfodring i samband med in- och utställning. Platser med känslig flora ska undvikas.
9. Sambeta naturbetesmark med gödslad vall, eller andra ytor där gödsling eller stödutfodring sker.
10. Så, plantera eller sätta ut arter från samtliga artgrupper.
11. Bedriva odling av vattenlevande organismer.

Förbuden enligt A1-A11 gäller inte åtgärder som har tillstånd enligt någon av föreskrifterna A12-A21.

Utän Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

12. Uppföra byggnad eller annan anläggning som behövs för jordbruket.
13. Uppföra jaktorn.
14. Odlar musslor, alger, europeiska ostron eller sjöponng inom det område som är markerat i kartan, bilaga X.
15. Åtgärder för att hindra stranderosion.
16. Underhållsmuddra.
17. Anlägga stig, gång-, cykel- eller ridväg.
18. Märka upp vandrings-, cykel- eller ridled.
19. Fästa permanent förtöjningsanordning i berg på ny plats.
20. Anlägga ledning, inklusive att gräva ner luftledning.
21. Ändra utformningen av vatten- eller avloppsanläggning så att dess påverkan på området förändras.
22. Ändra utformningen av vägar.
23. Bekämpa invasiva främmande arter med metoder som är förbjudna enligt föreskrifterna A3, A6 eller A7.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelseerna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se B-föreskrifterna).
2. När förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, åtgärdar träd som förvaltaren bedömer utgöra en påtaglig risk för skada på människor och egendom.
3. Vid underhåll av befintliga dammar för dricksvatten till betesdjur är det tillåtet att gräva.

4. Vid underhåll eller reparation av väg gäller inte A3, A4, A5 och A6 inom vägområdet.
5. Vid underhåll eller reparation av befintlig byggnad som har tillkommit i laga ordning är det tillåtet att röja sly och buskar i direkt anslutning till byggnaden samt använda bekämpningsmedel mot ohyra och andra skadedjur.
6. Vid underhåll eller reparation av befintlig brygga som har tillkommit i laga ordning är det tillåtet att borra, påla samt röja sly- och buskar i direkt anslutning till bryggan.
7. Vid underhåll eller reparation av befintlig brunn, avloppsanläggning, ledning och annan anläggning som har tillkommit i laga ordning är det tillåtet att gräva samt röja sly- och buskar i direkt anslutning till anläggningen.
8. Vid rensning av befintligt dike är det tillåtet att gräva och sprida ut massorna på åkermark.
9. Vid normalt jordbruk på åkermark i de delar där det är tillåtet (bilaga 1X) får marken plöjas; uthängande grenar och nedfallna träd som hindrar brukandet kapas och flyttas; täckdiken underhållas; befintliga diken rensas; kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödsel användas; normal åkergröda sås eller sätts ut. Undantaget gäller inte sådd och plantering av träd och buskar.
10. Vid normalt skogsbruk i de delar där skogsbruk inte är reglerat enligt föreskrift A6 är det tillåtet att återplantera inhemska arter, stängsla in plantering, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, använda kalk eller gödsel, skyddsdika eller anordna tillfälliga drivningsvägar under förutsättning att markskador som uppstår repareras.
11. Vid underhåll, reparation eller anläggning av sjösäkerhetsanordning och sjövägmärke.
12. Vid reparation, underhåll, trädsäkring och ombyggnad av befintlig luftledning gäller inte föreskrifterna A3, A4 och A6. Markskador ska då om möjligt undvikas, men uppkommer markskador ska de repareras.

Information om B-föreskrifter

B-föreskrifterna vänder sig till fastighetsägare och andra sakägare. De reglerar den skötsel som naturreservatsförvaltaren har rätt att utföra för att uppnå syftet med naturreservatet. B-föreskrifterna beslutas enligt 7 kapitlet 6 § i miljöbalken.

Markägaren har rätt att veta vilken skötsel som planeras och var. Detta ska därför framgå av beslutet om naturreservat och den tillhörande skötselplanen. Reservatsförvaltaren ska följa skötselplanen och samtliga åtgärder i skötselplanen ska ha stöd i B-föreskrifterna. Reservatsförvaltaren får alltså inte göra andra åtgärder än de som står i beslutet.

Vem som utför skötseln beror på de praktiska omständigheterna i varje enskilt fall och kan ändras om förutsättningarna förändras. I odlingslandskap är det vanligaste att markägare och de brukare som har skött markerna tidigare fortsätter att göra det även efter att området har blivit naturreservat. Om reservatet behöver skötas på ett mer omfattande sätt än vad brukaren normalt gör kan reservatsförvaltaren stötta med de åtgärderna. Det kan till exempel handla om nya stängsel, ljungröjning eller restaurering av igenväxta betesmarker. Reservatsförvaltarens roll är också att följa upp skötseln. Om den befintliga markägaren eller brukaren av någon anledning inte vill eller har möjlighet att sköta marken i tillräcklig omfattning har reservatsförvaltaren i uppgift att lösa det.

I vissa fall kan även B-föreskrifterna ge markägaren rätt till inträngsersättning. Till exempel om mark tas i anspråk för att anlägga en parkeringsplats.

Eftersom Norra Stigfjordens naturreservat består av många olika naturmiljöer som behöver olika skötsel är förslaget till B-föreskrifter omfattande.

I en del föreskrifter finns hänvisning till kartbilagor. Kartorna är inte klara än utan tar form under arbetets gång.

Förslag till B-föreskrifter för Norra Stigfjordens naturreservat

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder genomförs för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Naturreservatets gränser märks ut i terrängen.
2. Informationsskyltar sätts upp och underhålls.
3. Parkeringsplatser, toaletter, eldstäder och vandringsleder med tillhörande anordningar anläggs och underhålls på de platser som är markerade på kartan i bilaga X.
4. Betesdrift med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel samt anordnande av broar som behövs för betesdriften.
5. Skötsel av ljunghed och gräsmarker genom röjning och bränning.
6. Åtgärder för att gynna insektslivet så som tillskapande av sandblottor och faunadepåer samt utsättning av mulmholkar.
7. Betesmark/slätteräng restaureras inom de områden som är markerade på kartan i bilaga X. Detta inkluderar avverkning, stubbräsning, tuvfräsning, bränning och betesdrift med tillhörande åtgärder inklusive uppsättning och underhåll av stängsel.

8. Naturvårdsinriktad skötsel av tall- och ädellövskog inom de områden som är markerade i kartan bilaga X. Detta inkluderar avverkning och röjning av gran, tillskapande av död ved, veteranisering samt friställande av vidkroniga träd.
9. Träd som utgör en risk för skada på friluftsanordningar, forn- och kulturlämningar fälls eller beskärs.
10. Träd som har fallit över, eller utgör hinder vid, friluftsanordningar, forn- och kulturlämningar flyttas.
11. Skötsel av åkermark och tillhörande kantzoner i de fall markägaren inte själv ombesörjer att marken hålls öppen.
12. Biotopvårdande åtgärder för att gynna vandrande fisk i Hagån, Strane å och Kärrebergsån.
13. Åtgärder för att hindra stranderosion.
14. Åtgärder för att bevara och vid behov återskapa ängsängar.
15. Fasta förtöjningsbojar sätts ut i områden med känsliga bottnar.
16. Bekämpning av invasiva främmande arter och främmande trädslag.
17. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Information om C-föreskrifter

C-föreskrifterna är ordningsföreskrifter. De reglerar rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt ordningen i övrigt inom naturreservatet. Ordningsföreskrifterna beslutas enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

C-föreskrifterna vänder sig till allmänheten, men inte till sakägare när de brukar sin mark eller utövar sina rättigheter som sakägare. Fastighetsägare och andra sakägare behöver därför förstå hur man skiljer på sina roller. Vi visar det med ett exempel.

Exempel

Föreskrift: Inom naturreservatet är det förbjudet att elda på andra platser än i de eldstäder som är iordningställda och anvisade. Förbudet gäller inte medhavda grillar, gasol- och spritkök eller liknande.

Denna föreskrift hindrar inte sakägaren (det vill säga markägaren eller brukaren) från att elda om det behövs för skötseln av markerna, till exempel vid ljungbränning eller om man behöver bränna röjningsmaterial vid skötsel av betesmarker.

Däremot gäller föreskriften när samma person grillar korv på en familjeutflykt. Då utövar man inte en rättighet som sakägare utan betraktas som allmänhet och får hålla sig till iordningställda eldstäder eller medhavd grill.

Föreskrifterna kan antingen skrivas som förbud eller tillståndsplikter. Förbud innebär att en åtgärd inte får genomföras. Om man ändå behöver göra något som är förbjudet behöver man söka dispens hos Länsstyrelsen. Kraven för att få dispens är höga. Att en aktivitet är tillståndspliktig betyder att Länsstyrelsen har gjort bedömningen att aktiviteten i de flesta fall kan få genomföras, men att det behöver göras en tillståndsprövning. Då kan det ställas krav för att minska aktivitetens påverkan på naturmiljön, till exempel hur, var och när aktiviteten genomförs. Om någon annan än fastighetsägaren vill göra en aktivitet med tillståndsplikt behövs inte bara Länsstyrelsens tillstånd utan också fastighetsägarens tillåtelse.

I en del föreskrifter finns hänvisning till kartbilagor. Kartorna är inte klara än utan tar form under arbetets gång.

Förslag till C-föreskrifter för Norra Stigfjordens naturreservat

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Parkera husbil, husvagn eller liknande utanför anvisade parkeringsplatser.
2. Vindsurfa eller kitesurfa inom det område som är markerat i kartan bilaga X.
3. Ha hund okopplad i hagar med betesdjur och på andra öar än Orust. Förbudet gäller inte brukshund i samband med skötsel av naturreservatet, jakt eller eftersök av skadat vilt.
4. Samla in djur eller alger med skrapa, kratta eller andra redskap som kan skada havsbotten.

5. Lägga ut förtöjningsbojför friliggande båtar på svaj på ny plats.
6. Elda på andra platser än i de eldstäder som är iordningställda och anvisade. Förbudet gäller inte medhavda grillar, gasol- och spritkök eller liknande.
7. Övernatta mer än två nätter i sträck på samma plats.
8. Förtöja båt eller annan farkost mer än två nätter i sträck på samma plats. Förbudet gäller inte vid enskild båtplats eller brygga.
9. Anordna hastighetstävling med motordrivna farkoster.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

10. Anordna tävlingar och andra arrangemang med fler än 100 deltagare utanför befintliga stigar och vägar.
11. Fästa permanent förtöjningsanordning i berg.